

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław TROCIUK

RPO-573940-IX-903/07/WK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 16.04.2008 r.

Pan

gen. dr Jacek Pomiankiewicz
Dyrektor Generalny Służby Więziennej
ul. Rakowiecka 37a
02-521 WARSZAWA

Wznowienie Pierwie Generale

Uprzejmie informuję, iż w trakcie dokonywania kontroli przestrzegania praw obywatelskich funkcjonariuszy Służby Więziennej w Zakładzie Karnym w Wołowie w dniach od 16.01.2008 r. do 18.01.2008 r. przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich stwierdzili w wizytowanej jednostce następujące nieprawidłowości.

I. W ramach realizacji unijnego projektu „Czarna owca - skazani na ochronę przyrody” sprawowane są jednocześnie funkcje kierownicze w dwóch organach uczestniczących w partnerstwie przez pana Marka Gajosa, który jest jednocześnie Dyrektorem Zakładu Karnego w Wołowie i Prezesem Stowarzyszenia „Inicjatywa Samorządowa Razem”. W ocenie Dyrektora nie istnieją przesłanki zakazujące mu jednoczesnego pełnienia tych funkcji, gdyż za pracę w stowarzyszeniu nie pobiera wynagrodzenia. Z zamieszczonego w internecie sprawozdania finansowego stowarzyszenia za rok 2006 wynika, że z pięcioosobowego zarządu „Inicjatywy Samorządowej Razem” jeszcze dwie osoby pełnią kierownicze stanowiska w zakładzie karnym tj. zastępca dyrektora - pan Bronisław Andrzej Pietruszka oraz kierownik działu administracyjno-prawnego - pan Robert Mieczysław Kuczera. Ze sprawozdania wynika także, że realizując swoje cele statutowe stowarzyszenie prowadziło przede wszystkim działania związane z prowadzeniem Zespołu Szkół Społecznych w Wołowie. Zespół tych szkół powstał w 2001 r. m.in. z inicjatywy małżeństwa Małgorzaty i Marka Gajosów. Stowarzyszenie dysponuje trzema budynkami dydaktycznymi. Jeden z nich przy ulicy Kościuszki 17 stanowi własność i jest użytkowany przez stowarzyszenie na podstawie umowy najmu. Dwa pozostałe przy ulicy Zaułek Zielony 20 stanowią własność samorządową używaną na podstawie umowy użyczenia z Zarządem Dróg Powiatowych w Wołowie.

Dyrektorem Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół Publicznych w Wołowie przy ulicy Kościuszki 17 jest Małgorzata Gajos - żona Dyrektora Zakładu Karnego w Wołowie. Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływały sygnały dotyczące nieprawidłowości w kwestii wykorzystywania osadzonych do prac remontowo budowlanych na terenie szkoły. Odbywało się to w ramach projektu „Czarna owca - skazani na ochronę przyrody”. Z informacji otrzymanej od Dyrektora wynika, że zarzuty w zakresie niezgodnego z prawem wykorzystywania funduszy pozyskanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL były podnoszone w anonimach skierowanych do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej we Wrocławiu oraz do Dyrektora Departamentu Regionalnego Programu Operacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. W kwestii zasadności podnoszonych zarzutów była przeprowadzona kontrola z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej we Wrocławiu i na okoliczność tego zostały zapewne sporządzone odpowiednie protokoły. Zaznaczyć należy, iż organ ten też uczestniczył w partnerstwie niniejszego projektu.

Odbywający karę pozbawienia wolności za uczestnictwo w projekcie „Czarna owca” otrzymywali wynagrodzenie w wysokości od 50 gr. do 1 zł. za jedną godzinę pracy. Za zarobione w ten sposób pieniądze mogli nabywać towary w więziennym sklepie. W wyniku prowadzenia kursów w szkole - została ona bardzo dobrze wyremontowana. Dyrektor twierdził, że remontowana szkoła stanowiła własność powiatu, tymczasem z informacji zamieszczonych w internecie wynika, że jeden z budynków stanowi własność prywatną. Wydaje się, iż sposób wydatkowania funduszy oraz pracy osadzonych na rzecz szkoły podstawowej oraz inne przedstawione wyżej niejasności powinny być zbadane w oparciu o szczegółową dokumentację dotyczącą realizacji programu „Czarna owca” przez podległe Panu Generałowi służby.

II. Kolejne spostrzeżenia dotyczą nieprawidłowości w prawidłowym funkcjonowaniu Zakładu Karnego w Wołowie.

Funkcjonariusze działu ochrony pełniący służbę na wieżyczkach strażniczych mają problemy z załatwianiem potrzeb fizjologicznych. Sytuacje takie występują w przypadku braku możliwości dokonania szybkiej „podmiany” wartownika przez dyżurnego. Zdarzają się też przypadki „fali”, kiedy to starsi rangą funkcjonariusze „docierając młodych” celowo przedłużają wysłanie funkcjonariusza na podmianę. Należy zaznaczyć, iż sytuacje takie stanowią nie tylko naruszenie prawa ale i naruszenie godności funkcjonariuszy. Zdarzenia tego typu nie mogą mieć miejsca, a w stosunku do osób winnych ich powstawania powinny być z całą surowością wyciągane konsekwencje służbowe. Proszę o zwrócenie uwagi podległym dyrektorom jednostek penitencjarnych na możliwość występowania tego rodzaju nieprawidłowości.

Przedstawiciele związków zawodowych podnieśli problem należytego opłacania funkcjonariuszy za rzeczywiście wykonywane funkcje i zadania. Istnieją osoby, które w dziale ochrony są na etatach starszych strażników, a wykonują obowiązki przewidziane dla dowódcy grupy konwojowej lub oddziałowego i nie otrzymują za realizowanie tych dodatkowych obowiązków stosownego uposażenia.

W trakcie prowadzonych rozmów pojawiły się zarzuty pod adresem kierownictwa zakładu karnego, iż młodzi stażem funkcjonariusze (np. po roku służby) dostają urlop w całości do wykorzystania w terminie określonym przez kierowników oddziałów - bez możliwości indywidualnego określenia terminu, w którym chcieliby go uzyskać. Wysunięto także zarzut, że Dyrektor nie przyznaje nagrody uznaniowej niższym rangą funkcjonariuszom, jeżeli korzystali ze zwolnienia lekarskiego. Zasada ta nie dotyczy kierowników, którzy pomimo posiadanego zwolnienia takie nagrody otrzymują. W ocenie rozmówcy jest to jawne naruszenie zasady równości. Przykładem może być sytuacja, gdzie w wyniku uczestnictwa w zawodach sportowych funkcjonariuszowi został wybity bark. Następnie przebywał on na zwolnieniu lekarskim i nie uzyskał nagrody uznaniowej.

Potwierdzono pojawiające się sygnały spożywania na terenie zakładu karnego alkoholu przez funkcjonariuszy za przyzwoleniem Dyrektora. Ponadto podniesiono zarzut zbyt dużej jego impulsywności emocjonalnej. Jeden z funkcjonariuszy stwierdził, iż na odprawie Dyrektor zarzucił mu złe leczenie owiec w gospodarstwie pomocniczym i publicznie zniesławił jego osobę ułóżając w wulgarny i chamski sposób. W jego ocenie było to niezgodne z § 13 regulaminu w sprawie pełnienia służby przez funkcjonariuszy Służby Więziennej.

W ocenie przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich na terenie zakładu karnego zrealizowano wiele inwestycji dzięki osobistemu zaangażowaniu oraz dużym talentom organizacyjnym i menadżerskim Dyrektora, jednakże podnoszone zarzuty wymagają dokładnego zbadania przez właściwe jednostki Służby Więziennej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz.147 z późn. zm.), uprzejmie proszę Pana Generała o zlecenie zbadania podnoszonych zagadnień podległym służbom i poinformowanie Rzecznika o swoim stanowisku.

z poważaniem

